

Toiminnan ja talouden ohjaus muuttuvassa
sosiaali- ja terveydenhuollon ympäristössä

Terveydenhuollon Atk-päivät 2015

12.5.2015

Petra Kokko, toimialajohtaja

FCG:n hallinnoimat luokitustuotteet

Petra Kokko

- NordDRG ja pDRG

- Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon potilasluokittelujärjestelmä, jonka avulla voidaan mm. tuotteistaa ja hinnoitella palveluja, vertailla tuottavuutta ja seurata toimintaa.

- RAFAELA™ -hoitoisuusluokitusjärjestelmä

- Tuottaa tiedot potilaiden yksilöllisen hoidon tarpeesta, hoitotyön työpanoksesta, hoitohenkilöstön kustannuksista ja hoitohenkilöstön työn tuottavuudesta. Järjestelmän tuottaman tiedon avulla voidaan mm. kohdentaa hoitohenkilöstövoimavarat potilaiden hoidon tarpeen mukaan

- FIM™ / RehabFIM

- FIM-mittari on toimintakyvyn ja avuntarpeen arviointimenetelmä
- Todennetaan, onko vajaakuntoinen henkilö toiminnoissaan itsenäinen vai tarvitseeko hän avustajan apua; seurataan, tapahtuuko toimintakyvyssä ja avuntarpeessa muutoksia tai todentaa sen hetkinen toimintakyky yksittäisellä arvioinnilla
- Tietoa voidaan hyödyntää laaja-alaisesti sekä moniammatillisesti eri asiakas/potilasryhmillä aina kuntoutuksesta vammaispalveluihin dokumentoinnissa, seurannassa, tulosten analysoinnissa ja suunnittelussa.

- RAVA™ / RAVATAR

- Ikäihmisen toimintakyvyn ja avuntarpeen mittari
- Mittarin avulla asiakkaalle lasketaan ns. RAVA-indeksi ja RAVA-luokka, joita voidaan käyttää viitteellisinä arvoina, kun arvioidaan ikäihmisen toimintakykyä ja mahdollista avuntarvetta
- tietoa voidaan hyödyntää yksilötasolla toimintakyvyn arvioimiseen ja muutosten seurantaan, organisaatiotasolla mm. toiminnan arvioimiseen ja kehittämiseen ja kunnan ja valtakunnan tasolla mm. palvelurakenteen ohjaukseen ja määrittämiseen

- TUVATM/ TUVATAR

- Mielenterveysasiakkaiden toimintakyvyn ja avuntarpeen mittari
- Tietoa voidaan hyödyntää asiakkaan hoito- ja kuntoutussuunnitelman laadinnan sekä tilanteen seurannan ja arvioinnin apuvälineenä. Kerätyn aineiston avulla voidaan arvioida ja kehittää hoitolaitosten toiminnallista rakennetta.

Tiedonhallinnan ja tietosisältöjen kehitystyö
Sote-toiminnanohjaukseen tarvittavat tiedot
Kustannukset per potilas
DRG-järjestelmän kehitystyö

Lähtökohdat

- **Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus** kannustaa potilaiden hoitoketjujen kokonaisvaltaiseen tarkasteluun ja vertikaaliseen ja horisontaaliseen yhteistyöhön eri organisaatioiden välillä
- Palveluiden **tuottaminen muuttuu** > isommat yksiköt (tuotantoalueet), > Tuotantotiedon vertailukelpoisuus?
- **Asiakaskeskeinen johtaminen** edellyttää potilaan kokonaisvaltaisen tilanteen ymmärtämistä ja tiedon esittämistavan muutosta
- **Potilaan valinnanvapaus** ja omien tietojen katseluoikeus (OmaKanta) edellyttää tiedon esittämistavan muutosta kansantajuisesti hoidon vaihtoehtoista
- Nykyiset tietojärjestelmät ja rakenteinen kirjaaminen mahdollistavat entistä **paremmin tiedon yhdistelyn ja käsittelyn** > Tiedolla johtaminen mahdollistuu entistä paremmin
- **Rahoitus muuttuu** > jakoperusteena kapitaatio tai karkeat palvelukokonaisuudet > Toiminnanohjaustiedon yhdistettävyy?
- **Erillisiä luokittelujärjestelmiä** eri osa-alueille eri tavoin hyödynnettyinä (toimintakyky, hoitoisuus, casemix)
- **Valtakunnallinen standardi puuttuu SOTE-palveluiden tuotteistamisesta ja kustannuslaskennasta**

Kansalliset hankkeet

Sähköinen hyvinvointikertomus (SHVK) = kuntajohtamisen uusi työväline

**Poliittisen päätöksenteon
työväline**

Johtamisen työväline

Seurannan työväline:
strukturoitu rakenne

Kunnassa eri
hallinnonalojen
yhdessä
laatima

asiakirja

**Arvioinnin
työväline:** yhteiset
valmiit indikaattorit

Strategiatyön sekä toiminnan ja talouden suunnittelun
perusta

**Väestöryhmittäinen
yhteinen
hyvinvointitieto
ja sen tulkinta**

Hyvinvoinnin
edistämisen
suunnitelma

Hyvinvoinnin
edistämistoiminnan
ja politiikan
arviointi

Tehdään valtuustokausittainen suunnitelma, jota vuosittain
raportoidaan

www.hyvinvointikertomus.fi

KIRJAUTUMINEN

KÄYTTÄJÄTUNNUS

SALASANA

KIRJAUDU

Salasana unohtunut?
 Rekisteröidy käyttäjäksi.

OTA YHTEYTTÄ

Hyvinvointikertomuksen tekniset
 kysymykset ja käyttäjätunnukset

Hyvinvointikertomuksen käytön
 koulutus

[Anna palautetta](#)

Tervetuloa!

Hyvinvointikertomus on työkalu kunnille tukemaan hyvinvointitiedolla johtamista ja päätöksentekoa.

[Tähän](#) lisää tekstiä...

[Lue lisää](#)

[Lataa työkalun ohje- ja mallidokumentteja](#)

JULKISET HYVINVOINTIKERTOMUS DOKUMENTIT

Voit tutustua kuntien julkisiin hyvinvointikertomuksiin.

Uusimmat:

Viimeksi katsotut:

[VALITSE KUNNAT](#)

KATSO MITÄ HYÖTYJÄ SAAT TYÖKALUN KÄYTTÖSTÄ

[Kokeile Hyvinvointikertomus-työkalua](#)

AJANKOHTAISTA

- 15.5.2014** [kehittämistavoitteet on kerätty.](#)
 Lorem ipsum dolor sit amet, an incorrupte contentiones sed, ad facer dignissim cum...
  - 8.5.2014** [Työkalun uudistus käynnistyi.](#)
 Lorem ipsum dolor sit amet, an incorrupte contentiones sed, ad facer dignissim cum...
  - 2.5.2014** [Työkalu-uudistus](#)
 Lorem ipsum dolor sit amet, an incorrupte contentiones sed, ad facer dignissim cum...
- [Katso aiemmat](#)

EVA =
yksittäisten vaikutustyyppien tarkastelusta
kohti kokonaisuuden ennakkotarkastelua

- Ympäristövaikutusten arviointi (YVA)
- Terveysvaikutusten arviointi (TVA)
- Mielen terveysvaikutusten arviointi (MIVA)
- Sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA)
  - Lapsivaikutusten arviointi (LAVA)
- Sukupuolivaikutusten arviointi (SUVA)
  - Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (IVA)

*Erilaisia
vaikutuksia
arvioidaan
samanaikaisesti*

SOTE toiminnanohjaustieto

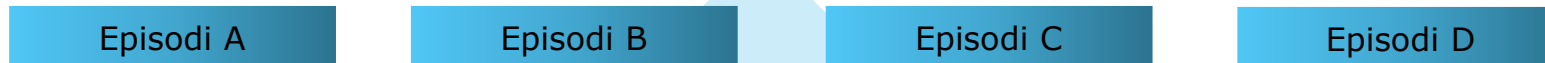

Kuntaliitto-konsernin tuki tuotteistuksen ja kustannuslaskennan standardoinnille

- Kansalliset hankkeet tuotteistuksen ja kustannuslaskennan standardoimiseksi
  - Erikoissairaanhoidon tuotteistuksen standardointihanke 2005-2007 ja DRG:n kansallinen käyttöönottohanke 2008-2011
  - Perusterveydenhuollon tuotteistuksen standardointihanke (PETTU-hanke 2008 – 2010) ja pDRG-käyttöönottohanke (Kansallinen perusterveydenhuollon avohoidon tuotteistusjärjestelmän käyttöönottohanke 2011 - 2013)
- Kansalliset ohjeet kustannuslaskentaan
  - Kuntaliiton ylläpitämät ohjeet
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/kuntatalous/kustannuslaskenta/Sivut/default.aspx>,
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/kuntatalous/kustannuslaskenta/kustannuslaskentaopas/Sivut/default.aspx>
  - FCG:n ylläpitämät oppaat
<http://norddrg.fi/content/pdrg-opas>
<http://norddrg.fi/content/drg-opas-v-2015>

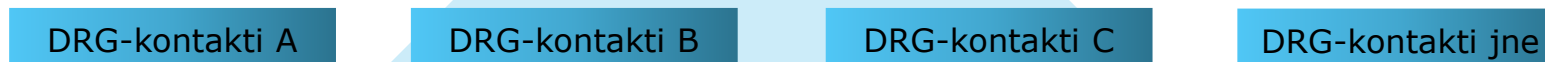
KPP (kustannukset per potilas) –laskentamalli

Kustannukset episodeittain

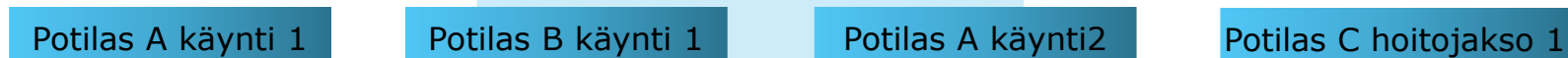
Episodien muodostaminen pDRG-ryhmittelyille kontakteille

Kustannukset kontakteittain

DRG-ryhmittely toteutuneille kontakteille

Kustannukset potilaittain ja käynneittäin

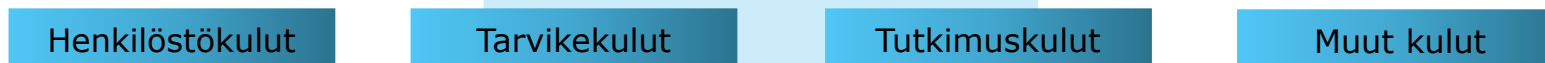

Kustannukset välisuoritteittain

Kustannuslaskenta suoriteperusteista ja toimintoperusteista laskentamenetelmää käyttäen

Kustannukset tileittäin

Potilaskohtainen kustannuslaskenta

- Määrittely, miten kliinisen toiminnan välisuoritekustannukset kohdennetaan potilaiden hoitokontakteihin
- Välisuoritteiden kohdistamissäännöillä on iso vaikutus lopputuotteen keskikustannukseen → tarvitaan yhteiset säännöt
- Johtamisen väline, joka antaa tietoa potilaan hoitoprosessin kustannuksista ja jolla voidaan suunnitella resurssien käyttöä
- Antaa pohjan hoitotoiminnan vertailukelpoisuuteen
- Tarvitaan oman hoitotoiminnan keskikustannuksien ja painokertoimien laskemista varten

Painokertoimien laskentapalvelut

- Kansallinen DRG-keskus laskee vuosittain sairaanhoitopiirien potilaskohtaisesta kustannusaineistoista painokerroin sarjoja perustuen lisenssisopimukseen
- Painokerroin sarjat:
  - Classic- ja Full-painokerroin sarjat kolmella eri menetelmällä (Raaka, SD ja variaatiokerroin)
  - YO-sairaaloiden yhdistetyn aineiston painokerroin sarjat
  - Keskussairaaloiden yhdistetyn aineiston painokerroin sarjat
- Painokertoimia käytetään joissakin sairaanhoitopiireissä palveluiden hinnoittelussa

Painokertoimien käyttö: Tuottavuusvertailu

- DRG -tuottavuutta mitataan käyttäen DRG -pisteitä
- DRG -pistesumman laskukaava:

DRG -painokerroin X DRG -ryhmän lukumäärä

- DRG -tuottavuus:

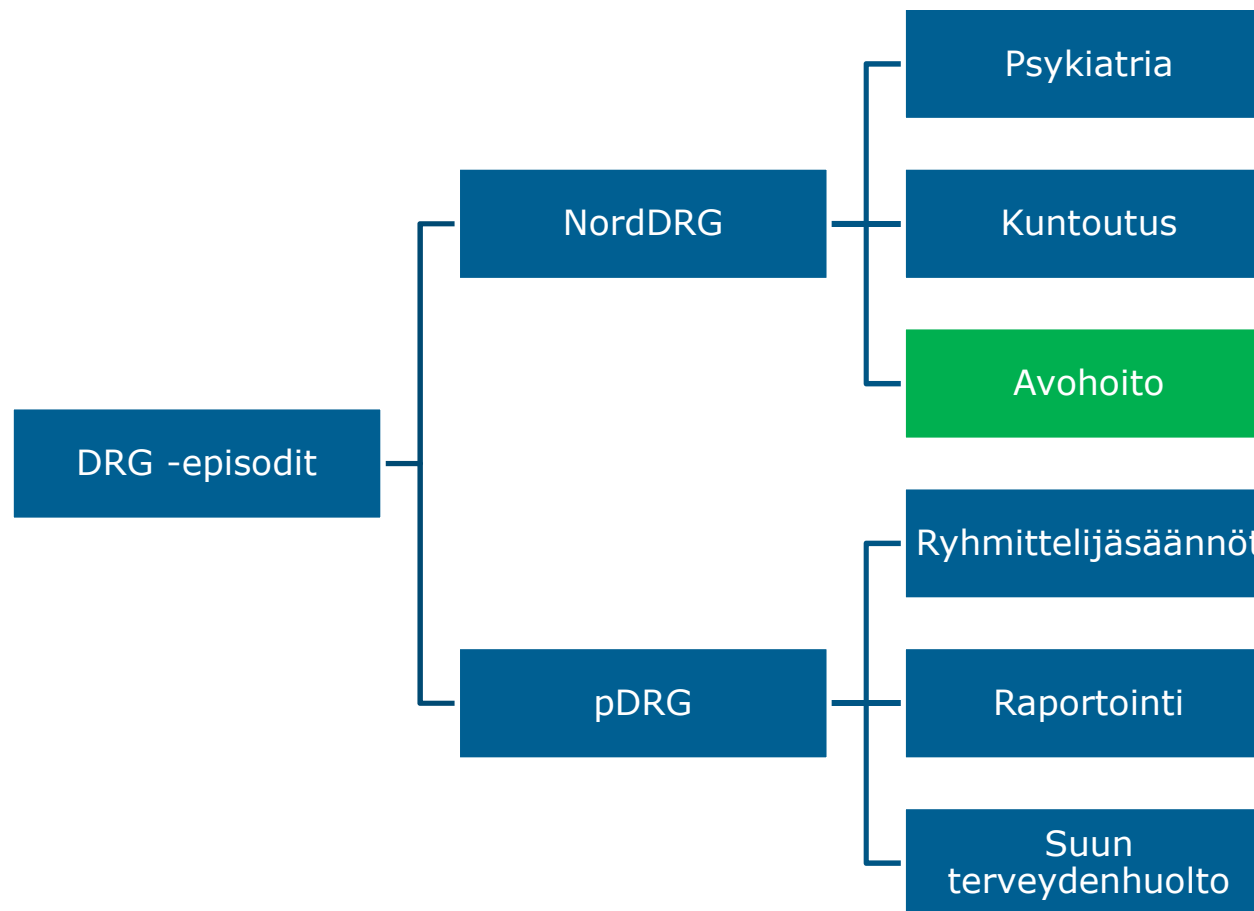
$$\frac{\text{Tuotos}}{\text{Panos}} = \frac{\text{DRG -pistesumma}}{\text{Kokonaiskulut tai Henkilöstön työpanos}}$$

DRG 010-011F, Keskushermoston kasvain

DRG	Nimi	Min Paino	Max Paino	Ero% Paino	lkm, yht.
010	Keskushermoston kasvain,komplis	6,55	8,26	26	326
011A	Kesk.herm kasv, ei kompl, sädeh	12,35	14,06	14	21
011B	Kesk.herm kasv, ei kompl, ster/isot sädeh	3,62	7,72	113	3
011C	Kesk.herm kasv, ei kompl, vaat isot.h	1,93	9,92	413	5
011D	Kesk.herm kasv, ei kompl, vaat sytost.h	4,59	11,81	157	38
011F	Keskushermoston kasvain, ei komplisoitunut	6,28	9,10	45	442

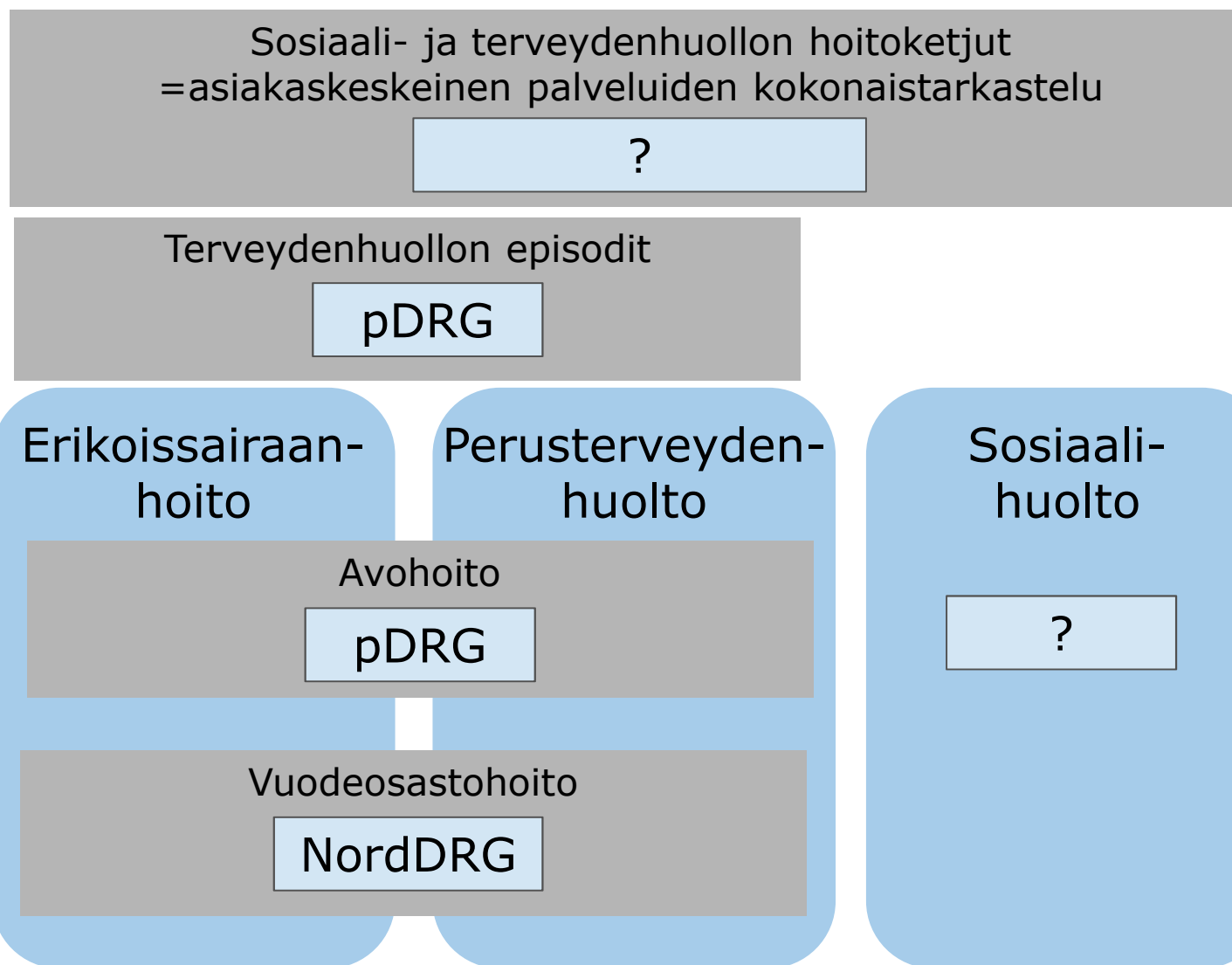
- Yliopistosairaaloiden kustannuslaskennassa ja kirjaamiskäytännöissä on eroja, huom! Lääkehoito
- Onko riittävää käyttää yhden sairaanhoitopiirin kustannustietoja, jos laskennan laatu on kohdallaan?
- Miten laskennan laatua tulisi kontrolloida ennen tuottavuuden mittaamista? Entä kirjaamisen laatu?
- DRG-järjestelmä vaatii uudistamista, liian pienet ryhmät karsittava, vrt. vaatimus potilasryhmittelyn tarkentamisesta

DRG-potilasluokittelujärjestelmän kehittämistyö

DRG –potilasluokittelujärjestelmät tulevaisuudessa

pDRG ja NordDRG tulevaisuudessa

- Ensivaiheessa kiinnostus näyttää kohdistuvan potilaiden hoitoketjujen tarkasteluun terveydenhuollon järjestelmässä, "kalliit potilaat"
- Voimme käyttää syntyvää dataa selittämään ja kuvaamaan hoitoprosesseja ja niiden osatapahtumia (kustannukset ja volyymit). Viiveiden kuvaaminen ja niitä edeltäneiden tai jälkeen toteutuneiden tapahtumien relaatioiden löytäminen, päällekkäisten tapahtumien välttäminen jne.
- Yhdistämällä NordDRG ja pDRG saadaan kattavaa tietoa potilaan hoitoketjuista
  - Potilaan hoitotapahtumat tulee kuvattua samalla tavalla riippumatta hoitopaikasta

Perusteluita DRG-tyyppiselle tarkastelulle

- Sosiaali- ja terveydenhuollossa asiointiin perusteena terveyden ja hyvinvoinnin ongelmat
- Eri sairaaloilla on erilaisia potilaita – kustannusten vertailu ei ole mahdollista ilman potilasjakautuman (casemix) aiheuttaman kustannusvaihtelun vakiointia
- Perinteisesti näitä hahmotettu lääketieteellisesti taudinmäärityksen (sekä yksilön ja ympäristön välisenä vuorovaikutuksena muokkautuvan toimintakyvyn) näkökulmasta
- Laaja-alaisesti ymmärretty terveyden ja hyvinvoinnin tila asiakkuuksien taustalla jatkossakin
  - Kansallisten sähköisten palveluiden käyttöönoton myötä mahdollista saada terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää tietoa aiempaa laajemmin (mm. toimintakykytieto, sosiaalihuollon asiakkuuksiin liittyvä tieto)
  - Mahdollisuus huomioida lisääntyvät tietosisällöt tuotteistuksessa
- Yhtenäinen, terveysongelmiin pohjautuva potilasryhmittely ja tuotteistus tukee laadun ja vaikuttavuuden seurannassa tarvittavan tiedon tuottamista
  - Laatua ja vaikuttavuutta kuvaava tieto (esim. Käypä hoito yms. -suositukset ja indikaattorit) yhdistettävissä terveysongelmien pohjalta ja potilasryhmittäin nimettyihin tuotteisiin

Perusteluita DRG-tyyppiselle tarkastelulle

- Terveysthuollon rahoitusmalli tulee jatkossa perustumaan kapitaatiopohjaisiin tai karkeampiin osakokonaisuuksiin kuin yksittäiset palvelutapahtumat tai episodit
- Toimintaa ohjattaessa halutaan samaan aikaan tehdä päätöksiä entistä tarkemman tiedon avulla
  - > Rahoitusmallin tulisi kohdata myös toiminnan taso
  - > DRG mahdollistaa rakenteen puolesta yksittäisten tapahtumien summaamisen ylemmille tasoille
- Potilasryhmittelyä tarvitaan edelleen, jotta
  - Toimintaa voidaan ohjata, mitata, vertailla
  - Potilaskohtainen kustannuslaskenta toimii selitettäessä toiminnan ja talouden syy-seuraussuhteita
  - Huom! Kansainvälinen vertailu tai laskutus maiden välillä

Johtopäätökset

- Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintaan ja tiedon laadun parantamiseen on meneillään useita hankkeita, jotka tulevat edistämään tiedolla johtamista
- Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistus tarkastelee kokonaisuutta ylätasolta, suunnittelu ei ole toimintalähtöistä
- Sote-organisaatioissa on meneillään voimakas toimintamallien uudistaminen ja toimintojen integrointi uudella tavalla
-> Miten rahoitus ja toiminta saadaan kohtaamaan?
- Toimintamallien uudistaminen edellyttää hyvää kustannuslaskentaa ja kansallisesti yhteensopivaa tuotteistusta
- Tarvitsemme kansallisen kustannuslaskennan ja tuotteistamisen standardointihankkeen yhteisen, vertailukelpoisen tuotantotietopohjan luomiseksi

Kiitos mielenkiinnostanne!

Yhteystiedot

FCG Konsultointi Oy
Osmontie 34, PL 950
00601 Helsinki
www.norddrg.fi

Toimialajohtaja
Petra Kokko
044 566 7009

etunimi.sukunimi@fcg.fi